

قلمرو زبانی

- ۱- در بیت زیر کدام ارکان جمله حذف شده، آن را بیابید و نوع حذف را مشخص کنید؟
«از سیم به سر یکی کله خود ز آهن به میان یکی کمر بند» ۱
- ۲- درست یا نادرست بودن واژگان داخل کمانک را مشخص کنید.
الف) تا و ارهی از دم ستوران وین مردم نحس دیو مانند (نحس = شوم)
ب) چون گشت زمین ز جور گردون سرد وسیه خموش و آوند (آوند = نام درخت)
ج) بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شیر ارغند (ارغند = خشمگین) ۱/۵
- ۳- بر اساس بیت «با شیر سپهر بسته پیمان / با اختر سعد کرده پیوند» کدام عبارت در معنی «ستاره مشتری» به کار رفته است؟
- ۴- واژه های ستون «الف» را به واژه های مرتبط در ستون «ب» وصل کنید (در ستون «ب» یک مورد اضافی است)

«الف»	«ب»
۱- میراث	الف) معطل
۲. سریر	ب) نحس
۳. بد یمن	ج) اورنگ
	د) پس افکند

- ۵- در بیت «تو قلب فسرده زمینی از درد ورم نموده یک چند»
بین «درد، ورم» چه رابطه ای وجود دارد؟ ۱/۵
- ۶- مترادف «سفله» در بیت زیر چیست؟ ۱/۵
«در دناک است که در دام شغال افتد شیر / یا که محتاج فرومایه شود، مرد کریم»
- ۷- نقش «ت» در مصرع «تا چشم بشر نبیندت روی» چیست؟ ۱/۵
- ۸- نوع ساختمان واژه های زیر را بنویسید؟
الف) کمر بند چشم ب) چشم ج) خردمند ۱/۵

قلمرو ادبی

- ۱- در بیت «تو قلب فسرده زمینی از درد، ورم نموده یک چند»، «قلب فسرده»
الف) کدام پایه تشبیه است؟ ۱/۵
ب) استعاره نوع دوم را مشخص کنید؟ ۱/۵
- ۲- با توجه به ابیات زیر به پرسشها پاسخ دهید:
«بر کش ز سر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند
تو مشت درش روزگاری از گردش قرن ها پس افکند
بگرای چو اژدهای گرزه بخروش چو شرزه شیر ارغند»

الف) در بیت اول «سپید معجر» استعاره از چیست؟ /۵.

ب) در کدام بیت تشبیه دیده می شود؟ /۵.

ج) در بیت سوم تکرار صامت ..... باعث ایجاد آرایه ..... شده است. ۱

د) «کبود اورند» استعاره از چیست؟ /۵

۳- با توجه به بیت «تادرد ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماذ کردند»

«ورم» و «کافور» به ترتیب استعاره از چیست؟ ۱

۴. در بیت «بر کش زسر این سپید معجر بنشین به یکی کبود اورند»

یک عبارت کنایه بیابید و مفهوم آنرا بنویسید؟ ۱

۵- در بیت «پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان، شنو یکی پند» استعرا را بیابید و مفهوم آنرا بنویسید؟

۶- در کدام بیت آرایه حسن تعلیل وجود دارد؟ /۵

الف) نی نی تو نه مشت روزگاری ای کوه نی ام زگفته خرسند

ب) تا درد ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماذ کردند

قلمرو فکری

۱- در بیت «ای مادر سرسپید، بشنو این پند سیاه بختن فرزند»

منظور از «مادر سر سپید» و «سیاه بخت فرزند» چیست؟ ۱

۲- با توجه به بیت «تا چشم بشر نبیندت روی بنهفته به ابر، چهر دل بند»

چرا دماوند چهره در ابر پنهان کرده است؟ ۱

۳- شاعر در بیت زیر مخاطب خود را به اجرای چه امری دعوت می کند؟

«پنهان مکن آتش درون را زین سوخته جان شنو یکی پند» ۱

۴- در بیت «تو مشت درشت روزگاری از گردش قرن ها پس افکند»

منظور از مصرع دوم چیست؟ ۱

۵- در بیت «نی نی تو نه مشت روزگاری ای کوه نی ام زگفته خرسند» چرا شاعر از تشبیه دماوند به مشت روزگار

ناخرسند است؟ ۱

۶- بیت های زیر را به نثر روان بنویسید؟

الف) ای مشت زمین بر آسمان شو بر وی بنواز ضربتی چند

ب) تا درد ورم فرو نشیند کافور بر آن ضماذ کردند ۲

۷- چرا شاعر خطاب به «دماوند» چنین می گوید؟

«تو قلب فسرده زمینی از درد، ورم نموده یک چند» ۱

پاسخ نامه سوالات درس سوم فارسی ۳

قلمرو زبانی:

۱- - داری (۵) حذف به قرینه لفظی (۵)

۲- الف) درست (۲۵) ب) نادرست (۲۵) ج) درست (۲۵)

۳- اختر سعد (۵)

۴-۱ - میراث = د) پس افکند (۲۵) ۲-سریر = ج) اورنگ (۲۵) ۳-بدیمن = ب) نحس (۲۵)

۵- تناسب (۵)

۶- فرومایه (۵)

۷- مضاف الیه (۵)

۸- الف) مرکب (۵) ب) ساده (۵) ج) وندی (۵)

قلمرو ادبی :

۱- الف) مشابه به (۵) ب) قلب فسرده زمین (۵)

۲- الف) برف کوه (۵) ب) بیت دوم (۵) ج) شش (۵) واج آرای (۵) د) آسمان (۵)

۳- قله یا برآمدگی (۵) - برف (۵)

۴- قدرت را بدست گرفتن (۱)

۵- آتش (۲۵) استعاره از درد و رنج (۲۵)

۶- ب (۵)

قلمرو فکری:

۱- کوه دماوند (۵) خود شاعر (محمد تقی بهار) (۵)

۲- برای اینکه چشم انسان ها صورتش را نبینند (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم) (۱)

۳- اظهار نارضایتی و خشم (۱)

۴- دماوند میراثی است که از گذشته به جا مانده است (۱)

۵- چون مشت نشانه اعتراض و نارضایتی است و با دماوند خاموش هیچ نسبتی ندارد (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم)

۶- الف) ای کوه دماوند به سوی آسمان برو (۵) و چند ضربه یسخت به آسمان بزن (۵) (یا هر پاسخی نظیر این مفهوم)

ب) برای اینکه درد و ورم تو از بین برود (۵) مرهمی از کافور بر روی آن گذاشته اند (۵)

۷- چون آن را قلب زمین میدانند که به خاطر درد و رنج یخ زده (۱)

*****

سوالات تشریحی درس پنجم فارسی (۳) پایه دوازدهم آقای علی عزیزاده کلبر - آتش احمد

*****

قلمرو زبانی

۱- معنی ابیات زیر را به نثر روان بنویسید.

الف) تا درد و ورم فرو نشیند کافور بر آن ضمد کردند

ب) با شیر سپهر بسته پیمان با اختر سعد کرده پیوند

۲- معنی واژگان مشخص شده را بنویسید.

الف) از سیم به سر یکی گله خود ب) سرد و سیه و خموش و آوند

ج) بر کش ز سر این سپید معجر د) بخروش چو شرزه شیر ارغند

۳- شکل نوشتاری (املاء) واژگانی که درست نیستند مشخص کرده و شکل صحیح آنها را بنویسید.

الف) وین مردم نهس دیو مانند
ج) بگرای چو اژدحای گرزه

ب) زین بی خردان صقله بستان
د) بگن ز پی این اساس تصویر

قلمرو ادبی

۴- آرایه های ادبی بیت « با شیر سپهر بسته پیمان / با اختر سعد کرده پیوند » را بررسی کنید.

۵- در بیت « بر کش ز سر این سپید معجر / بنشین به یکی کبود اورند » مصراع دوم کنایه از چیست؟

قلمرو فکری

۶- در بیت زیر شاعر علت نابودی را در چه می داند؟

گر آتش دل نهفته داری / سوزد جانت ، به جانت سوگند

۷- با توجه به ابیات زیر از نظر شاعر علت ضربه زدن زمین به آسمان چیست؟

چون گشت زمین ز جور گردون / سرد و سیه و خموش و آوند

بنواخت ز خشم بر فلک مشت / آن مشت تویی تو ای دماوند

۸- در بیت زیر شاعر از دماوند چه می خواهد؟ و منظور از دماوند در قصیده « دماوندیه » چه کسانی هستند؟

بر کش ز سر این سپید معجر / بنشین به یکی کبود اورند

۹- در بیت « خامش منشین، سخن همی گوی / افسرده مباش، خوش همی خند » منظور از « افسرده مباش » چیست؟

۱۰- مفهوم ابیات زیر را بنویسید.

تا واره‌ی از دم ستوران / وین مردم نحس دیو مانند

با شیر سپهر بسته پیمان / با اختر سعد کرده پیوند

پاسخنامه سؤالات درس پنجم فارسی (۳) پایه دوازدهم

۱- الف: (ای دماوند) برای اینکه درد و ورم تو از بین برود برف را که همچون کافور است به عنوان مرهم بر روی تو ریختند.

ب: (دماوند) با خورشید عهد و پیمان دوستی بسته و با سیاره مشتری آشنایی برقرار کرده است.

۲- الف) کلاه فلزی که در جنگ بر سر می گذارند
ب) آویزان، آویخته

ج) سرپوش، روسری
د) خشمگین، غضبناک

۳- الف) نهس: نحس
ب) صقله: سفله
ج) اژدحا: اژدها
د) تصویر: تزویر

۴- کنایه: پیمان بستن با خورشید کنایه از ازتفاع گرفتن/ تشخیص: با خورشید پیمان بستن دماوند/ استعاره: شیر سپهر

استعاره از خورشید / حسن تعلیل: دلیل ارتفاع دماوند پیمان بستن با خورشید بیان شده است / اغراق: با خورشید پیمان

بستن و با سیاره مشتری پیوند بستن

۵- کنایه از قدرت یافتن

۶- نگه داشتن خشم و عصبانیت و عدم اعتراض

۷- ظلم های آسمان بر زمین از جمله سرد، سیاه، خاموش و معلق نگه داشتن آن

۸- کنار گذاشتن ضعف و ناتوانی و قدرت گرفتن - منظور از دماوند افرادی هستند که به وضع نابسامان جامعه قانع بوده و

اعتراضی نمی کنند.

۹- غمگین نبودن و روحیه خود را از دست ندادن